

Michal Viewegh: Většinu svých příběhů musím dopředu tlačit

11.01.2024

Přestože nejčtenější český autor píše jednu knihu za druhou, ne každá vzniká snadno. O své tvorbě si s námi povídal u příležitosti nedávné besedy ve Vozovně.

Koncem loňského roku jsi měl čtení v žižkovské Vozovně. Jak si vybíráš akce?

Snažím se přijímat všechna zvládnutelná pozvání, místa si nevybírám. Praha pro mě není logisticky nijak náročná. Čtení ve Vozovně navíc na počátku inicioval moderátor Jiří Vaníček, který mi občas podobné akce organizuje.

Jaký máš vztah k Žižkovu?

Neutrální, řekl bych. Kromě toho, že tam má byt můj brácha Pepa, k němu nemám žádné vazby. Rok jsem tam kdysi docházel do budovy Vysoké školy ekonomické, ale na to vzpomínám spíš nerad.

Proč?

Přihlásit se na Vysokou školu ekonomickou, obor ekonomika vnitřního obchodu, byl naprostý omyl: statistika, účetnictví, matematika, politická ekonomie socialismu... Dva semestry jsem to vydržel, složil na reparát všechny zkoušky, ale po prázdninách už jsem se tam nedokázal vrátit.

A pak jsi šel kam?

Udělal jsem přijímačky na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy a mohl studovat češtinu a literaturu — v kombinaci s pedagogikou, protože dostat se na tenhle přefeminizovaný obor bylo pro kluka lehčí.

Čtení ve Vozovně souviselo se 17. listopadem a tvou nejznámější knihou Báječná léta pod psa, která popisuje normalizaci. Vracíš se často k tomuhle období?

Ani ne, spíš se snažím číst novější texty — obvykle z poslední povídkové sbírky.

Je pražské publikum na autorských čteních jiné než v ostatních městech?

Publikum v malých městech bývá početnější a možná i nepatrně vděčnější. V Praze je sto akcí denně, na malém městě jen pár týdně.

Sleduješ současnou českou literaturu?

Posledních deset let mám fatální problém s krátkodobou pamětí, což mi čtení téměř znemožňuje. Čtu málo, Čechy skoro vůbec. Z těch zahraničních například Philipa Rotha, Michela Houellebecqa, Juliana Barnese.

Nemáš pocit, že je nějak moc začínajících autorů?

Mám bohužel pocit, že je jaksí moc všech autorů, nejen těch začínajících. Vycházejí tisíce knih ročně — a to knihy skvělé, průměrné i velmi špatné, což má prokazatelný inflační efekt.

Mají začátečníci vůbec šanci dostat se na knižní trh a do povědomí čtenářů?

Jo, byť nijak velkou... Ale třeba Mornštajnová nebo Třeštíková přece taky v jisté chvíli byly neznámé začínající autorky.

A ty vzpomínáš na svoje začátky?

Jistě, psal jsem povídky do časopisu Mladý svět. Teprve po roce jsem si troufl napsat novelu Názory na vraždu. Úspěch ale přišel až s následujícími Báječnými léty pod psa.

Máš některou ze svých knížek radši než ty ostatní, ačkoli ji čtenáři třeba opomíjejí?

Možná dvě sbírky literárních parodií Nápady laskavého čtenáře a Nové nápady laskavého čtenáře — to je ryzí intelektuálština, ryzí řemeslo... U literárních parodií musí jejich autor prokázat schopnost věrně napodobit styl a základní témata jiného spisovatele a navíc pak ještě nápadné stylistické rysy či tematické manýry komicky zdůraznit a zveličit.

Tvoje zatím poslední kniha Malý Gatsby a Carmen z Chodoriva vznikla na základě vztahu k ženě z Ukrajiny, které jsi nabídl ubytování doma na Sázavě a pak jste se do sebe zamilovali. Překvapilo tě to?

Ano. Věděl jsem dvě věci: že mladé ženy se do tloustnoucích šedesátníků většinou nezamilovávají a že já se nedokážu zamilovat do nějaké své tlusté vrásčité vrstevnice... Jinými slovy: že jsem odporný vybíravý sexistický snob trvající na minimálním mladistvém půvabu.

Nehnul ten vztah lidem žlučí?

Samozřejmě. Zvláště některým protiukrajinským idiotům a mnoha mým tlustým vrásčitým vrstevnicím.

Jak se zpětně díváš na svoje osudové ženy?

S nevěřícím úžasem a přetrvávající něhou — s výjimkou druhé exmanželky, na kterou se dívám pouze s nevěřícím úžasem. Před jedenácti lety jsi měl vážné zdravotní potíže.

Jak se cítíš teď?

Celkem dobře. Tloustnu, mám poškozenou paměť, protézu aorty a už i zvětšenou prostatu, ale žít se s tím vším zatím ještě dá.

Častokrát jsi říkal, že píšeš téměř denně dopoledne. Změnilo se to?

Nezměnilo, dopoledne jsem čerstvější. I v sexu jsem o něco lepší ráno. Večer bývám unavený a někdy trochu ožralý.

Znáš dopředu příběh, o kterém budeš psát, nebo ho necháváš volně plynout?

Volně plynout může jenom příběh, jehož konec znám dopředu. Tak to obvykle mám, když píšu povídku, většinu svých románových příběhů musím ale dopředu tlačit — popostrkovat tu knihu ke konci, který někdy ani neznám.

Občas jsi vedl boj s literárními kritiky. Je něco, v čem bys jim teď dal za pravdu?

To bych si musel ty recenze znovu přečíst — a něco takového by mi můj psychiatr určitě neschválil. A ani se mi nechce. Psi štěkají, karavana kráčí dál.

Co plánuješ v letošním roce?

Znáš rčení Kdykoliv plánujeme, Bůh se směje? Ale dobře: vyjde mi román Pohádková cesta do Dáblovy prdele, kterému pracovně říkám Korporátní účastníci zájezdu. A už začínám psát román nový. Je to příběh o jedné neobyčejné ženské laskavosti a jejích důsledcích.

Bude to ze života?

Je to kombinace reality a fikce, ostatně jako vždycky. Tentokrát ale s tím, že fikce je víc. A co se týče příběhu, nechal jsem se inspirovat skutečnou osobou v domově pro seniory, kde pracuje moje přítelkyně. Tím ale realita končí a nastupuje smyšlený příběh.

Co bys popřál čtenářům do nového roku?

Já bych jim popřál hodně zdraví. Třeba to zní jako fráze, ale snad to nebude tak znít, když řeknu, že kolem mě právě umírá dost lidí, a to nejen starých, ale i mladých. Takže, čtenáři, hodně zdraví.